
Kalendarium dziejów Bieżunia.

Bieżuńskie Zeszyty Historyczne 21, 7-12

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KALENDARIUM DZIEJÓW BIEŻUNIA

- Koniec XIII w.** — istnieje osada rybacka wśród bagien nad rzeką Wkrą należąca do parafii Lutocin.
- 1406** — akt lokacyjny księcia mazowieckiego Siemowita IV zezwalający Jędrzejowi z Gulczewa herbu Prawdzic, kasztelanowi plockiemu, założyć miasto na prawie chełmińskim na terenie jego wsi Biezuń.
- Poł. XV w.** — Biezuń dwukrotnie zniszczony przez Krzyżaków.
- 1504** — potwierdzenie przywileju lokacyjnego przez króla Aleksandra z równoczesnym ustanowieniem jarmarków na św. Stanisława (8 maja), na Narodzenie Marii Panny (8 września) oraz Obrzezanie Pańskie (1 stycznia).
- 1519** — ustanowienie przez króla Zygmunta nowych jarmarków: na św. Marka (25 kwietnia), św. Małgorzaty (17 lipca) i św. Mikołaja (6 grudnia) oraz wyznaczenie środy na targi cotygodniowe.
- 1520** — pierwsza wzmianka o samorządzie miejskim i burmistrzu.
- 1531** — pierwsza wzmianka o młynie.
- 1578** — Biezuń zamieszkuje 144 mieszkańców.
- 1593** — pierwsza wzmianka o szkole parafialnej prowadzonej przez rektora Marcina.
- 1607** — Biezuń przechodzi w ręce rodziny Kretkowskich.
- 1619** — pożar miasta.
- 1619** — nadanie miastu nowego przywileju przez Jana Kretkowskiego, potwierdzonego przez króla Zygmunta III Wazę, zezwalającego m.in. na połów ryb na Wkrze i wolny wyrąb w lasach należących do

dóbr, wyrób napojów alkoholowych i ich wyszynk oraz zatwierdzające istniejące jarmarki.

- 1620** — przebudowa przez Jana Kretkowskiego dotychczasowej rezydencji na murowaną, bastionową o charakterze *palazzo in fortezza*, otoczoną fosą wraz z parkiem, sztucznym kanałem oraz ogrodami położonymi poza rzeką.
- 1696** — Biezuń przechodzi na własność Tomasza Działyńskiego, wojewodzica pomorskiego.
- pocz. XVIII w.** — budowa nowego pałacu.
- 1714** — właścicielem Bieżunia zostaje Michał Zamoyski i Anna z Działyńskich Zamoyska, która dobra biezuńskie wniosła w posagu.
- 1733** — pierwsza wzmianka o cyruliku Berku na dworze Michała Zamoyskiego.
- 1733** — dziedzicem Bieżunia zostaje Andrzej Zamoyski, późniejszy kanclerz wielki koronny, który kończy budowę pałacu.
- 1733** — zniszczenie miasta przez wojska rosyjskie.
- 1735** — w Bieżuniu istnieją 83 domy.
- 1735** — pierwsza wzmianka w inwentarzu dóbr biezuńskich i żuromińskich o istnieniu w Obrębie 5 km od miasta "browarku dla Żydy".
- 1740** — zaraza w Bieżuniu.
- 1740** — budowa drewnianego kościoła św. Rocha (obecnie nieistniejącego).
- 1760** — czynszowanie chłopów w dobrach biezuńskich i żuromińskich przez Andrzeja Zamoyskiego.
- 1764** — w Bieżuniu zamieszkuje 20 rodzin żydowskich składających się ze 172 osób.

- 1766-1768** — budowa kościoła murowanego z fundacji Andrzeja Zamoyskiego realizowana przez proboszcza Józefa Suleńskiego.
- 1767** — nadanie Bieżuniowi przez króla Stanisława Augusta przywileju Erekcji Miasta wg prawa magdeburskiego.
- 1767** — wydanie “Ordynacji Miasta Bieżunia” przez Andrzeja Zamoyskiego.
- 1767-1780** — regulacja zabudowy Bieżunia z wytyczeniem rynku oraz nowych ulic, rozwój rzemiosła i handlu.
- 1775** — pierwsza wzmianka o drewnianej bóżnicy oraz szkole żydowskiej.
- 1776** — Bieżuń zamieszkuje 955 osób, w tym 174 Żydów.
- 1787** — statuta cechu szewskiego i garbarskiego wydane przez magistrat.
- 1793** — w Bieżuniu jest 131 domów.
- 1793** — miasto znajduje się pod zaborem pruskim.
- 1802** — dobra bieżuńskie nabywa książę Józef Poniatowski.
- 1806** — budowa murowanego budynku na potrzeby szkoły dla wszystkich wyznań i zboru ewangelickiego.
- 1806** — bitwa pod Bieżuniem między wojskami napoleońskimi i pruskimi. Miasto znajduje się w granicach Księstwa Warszawskiego.
- 1815** — miasto znajduje się w granicach Królestwa Polskiego (zabór rosyjski).
- 1827** — Bieżuń zamieszkuje 1580 mieszkańców, w tym 469 Żydów (40%).
- 1831** — epidemia cholery.
- 1839** — mieszkańców Bieżunia pod opieką medyczną ma dr Wojciech Chrzanowski z Sierpca.

- 1855 — epidemia cholery.
- 1858 — miasto zamieszkuje 2400 mieszkańców, w tym 790 Żydów.
- 1861 — powstaje pierwsza apteka.
- 1863 — Biezuń jest trzecim co do liczby mieszkańców miastem obwodu mławskiego.
- 1863 — udział mieszkańców miasta w powstaniu styczniowym.
- 1865 — miasto zamieszkuje 1284 katolików, 76 ewangelików i 756 Żydów.
- 1869 — utrata praw miejskich, ostatnim burmistrzem jest Józef Bloch.
- 1872 — zawalenie się starej, drewnianej bóżnicy.
- 1873 — epidemia cholery.
- 1878 — wielki pożar 27 stodół ze zbożem.
- 1888-1898 — rozbudowa kościoła parafialnego przez proboszcza Jana Szostakiewicza.
- 1892 — budowa domu parafialnego, do którego przeniósł się następnie Sąd Pokoju istniejący do 1930 roku.
- 1892 — do szkoły w Bieżuniu uczęszcza 82 dzieci, w tym 5 Niemców i 4 Żydów.
- 1894 — epidemia cholery.
- 1899 — właścicielem dóbr biezuńskich zostaje Józef Około-Kułak.
- 1899 — otwarcie szpitala na dziesięć łóżek wraz z ambulatorium (obecnie budynek Muzeum Małego Miasta).
- Pocz. XX w. — budowa nowej bóżnicy.
- 1907 — powstanie Ochotniczej Straży Ogniowej.

- 1907 — budowa przez Ludwika Węglewskiego przy ul. Warszawskiej kamienicy wraz ze sklepem kolonialnym i restauracją, a w latach następnych willi przy ul. Sierpeckiej z piekarnią, elektrownią i kaplicą.
- 1909 — ilość Żydów przekroczyła 50%, tj. ok. 1000 osób.
- 1910 — powstaje orkiestra strażacka i teatr.
- 1914/1915 — bitwa o Biezuń między Rosjanami i Prusakami, po której pozostaje cmentarzyk wojenny.
- 1916 — przemianowanie szkoły elementarnej z jednoklasową na dwuklasową.
- 1917 — powstanie POW.
- 1918 — odzyskanie niepodległości.
- 1918 — powstaje szkoła dla dzieci żydowskich w budynku przy ul. Sierpeckiej.
- 1919 — powstaje szkoła siedmioklasowa.
- 1920 — przemarsz przez Biezuń dwukrotnie wojsk bolszewickich.
- 1928 — rozwój organizacji społeczno-kulturalnych.
- 1937 — budowa nowej szkoły przy ul. Zamkowej.
- 1939 — wybuch wojny.
- 1939 — urządzenie przez Niemców magazynu zbożowego.
- 1940 — wysiedlenie ludności żydowskiej do getta w Warszawie, a następnie do obozów koncentracyjnych.
- 1940 — wysiedlenia ludności polskiej do Generalnego Gubernatorstwa.
- 1945 — zakończenie wojny.
- 1945 — utworzenie z inicjatywy Stefana Gołębiowskiego Samorządowego Gimnazjum im. Władysława Orkana przekształconego następnie w Liceum Ogólnokształcące.

- 1952 — powstanie ośrodka zdrowia.
- 1955 — powstanie izby porodowej, pracowni rtg. i laboratorium analitycznego.
- 1956 — uruchomienie poradni przeciwgruźliczej.
- 1958-1963 — regulacja Wkry.
- 1965 — oddanie do użytku nowego budynku liceum.
- 1974 — powstanie Muzeum Regionalnego przekształconego w Muzeum Historii i Kultury Materialnej Małego Miasta (1986) i Muzeum Małego Miasta (1994).
- 1977 — otwarcie kina "Kalina".
- 1987 — budowa stolarni.
- 1988 — otwarcie nowego budynku Szkoły Podstawowej oraz Domu Nauczyciela.
- 1994 — przywrócenie praw miejskich.
- 1999 — Biezuń w powiecie żuromińskim.
- 1999 — powstanie Gimnazjum.
- 2000 — nadanie Gimnazjum imienia Stefana Gołębiowskiego.
- 2002 — budowa oczyszczalni ścieków.